

MED HJÄRTA FÖR

UMEÅ!

**VALPROGRAM
2023-2026**

**K
D**

UMEÅ

Förord

Umeå förtjänar bättre! Valet 2022 är oerhört viktigt för hur framtiden i vår kommun ska utvecklas. Tillsammans ska vi se till att vi får en ny kommunledning med starkt kristdemokratiskt inflytande som kan åstadkomma en förändring på riktigt. Detta program innehåller förslag och idéer som vi kristdemokrater vill driva och arbeta med under kommande mandatperiod. Förslagen är grundade i kristdemokratisk ideologi och för att förstå kristdemokrati kommer här en kortare presentation av de principer vi värderar högt.

Vår människosyn - Människovärdet

Varje människa är ett mål i sig. Ingen annan människa får äga henne eller på ett kränkande sätt utnyttja henne. Varje människa är unik, men behöver gemenskap med andra för att leva och utvecklas. Människan har såväl kroppsliga och själsliga som andliga behov. Det kristdemokratiska samhällsarbetet tar därför sin utgångspunkt i människans helhet och betonar människans behov av gemenskap. Den viktigaste gemenskapen är familjen. I denna lilla grupp får familjemedlemmarna möjlighet att möta kärlek, omtanke och förståelse, men också ställas inför krav och ta ansvar.

Ingen är perfekt, alla kan göra fel - Ofullkomlighetstanken

Människan är förnuftig och kan välja mellan att göra bra och dåliga handlingar, och hon är ansvarig för sina egna handlingar. Vi kan göra gott, men en snabb titt i vår omvärld och bakåt i historien visar att vi också kan ställa till med mycket ont. Vi är ofullkomliga. Insikten om denna ofullkomlighet gör att vi exempelvis eftersträvar maktindelning för att inte enskilda människor eller grupper ska få alltför mycket makt och den ger oss ödmjukhet inför den egna politiska insatsen. Kristdemokraterna tror inte heller att det går att bygga det perfekta lyckoriket här på jorden. Ofullkomlighetstanken gör också att vi inser att alla kan göra fel, och att alla förtjänar en andra chans.

Med ansvar för framtiden - Förvaltarskap

Vi har ett ansvar att bruka och bevara, i stället för att slita, slänga och förbruka. Allt vi gör påverkar både samtid och efterkommande. Det gäller samhällets alla områden, men kanske framför allt synen på samhällsekonomin och miljön. Kristdemokraterna vänder sig emot de avigsidor i konsumtionssamhället som lett till en materialistiskt inspirerad slit- och slängfilosofi. Det har hittills lett till en oansvarig hushållning med förgiftning av luft, vatten och mark som följd.

Rätt beslut på rätt nivå - Subsidiaritetsprincipen

Kristdemokraterna eftersträvar att beslut ska fattas på lägsta möjliga ändamålsenliga nivå. Det familjen kan bestämma på egen hand ska inte kommunerna lägga sig i. Det kommunerna klarar på egen hand får inte bli en fråga för riksdag och regering. På samma sätt ska inte EU styra det Sverige på mest ändamålsenliga och bästa sätt kan sköta själv. Det kallas subsidiaritetsprincipen och oftast innebär subsidiariteten

decentralisering, men ibland kan den medföra att beslut flyttas till en högre nivå. De stora miljöproblemen bekämpas exempelvis bäst på europeisk- och internationell nivå.

Den gyllene regeln - Solidaritet

Solidaritet kan definieras som den medmänsklighet och kärlek som utgår från den gyllene regeln – allt vad du vill att människor ska göra mot dig ska du också göra mot dem. Vi vill värna alla människors liv, frihet och värdighet, oavsett geografiskt avstånd. Vi vill solidarisera oss med de svaga och förtryckta, sträva efter social rättvisa, utjämna strukturella orättvisor och skapa en rättvis fördelning av samhällets goda. Alla räknas och omfattas av samhällsgemenskapen. Detta kallar vi för solidaritetsprincipen.

Tycker du som vi? Varmt välkommen att bli medlem!

Veronica Kerr
Gruppledare

Topp tre kandidater till Umeå kommunfullmäktige 2022

Veronica Kerr

Anders Sellström

Maria Eriksson

[Bli medlem! | Kristdemokraterna](#)

QR kod till att bli medlem

Innehållsförteckning

Mer valfrihet och makt åt den enskilde	5
Familjepolitik för ökad trygghet och frihet	6
Barnomsorg och skola	7
- Barnomsorg för nyanlända föräldrar	7
Grundskola	9
Gymnasieskola	11
Äldreomsorg	12
- Kommunen som arbetsgivare	12
- Göra vårdyrket mer attraktivt	13
- Våld i hemmet	13
- Anhörigvårdare	13
- Etiskt råd	13
Ett tillgängligt samhälle för alla	17
Sociala insatser	17
Trygghet	18
Jämställdhet	20
Umeås landsbygd	21
Kultur och fritid	22
Bostäder och byggande	23
Ekonomi	24
Klimat och miljö	25

Mer valfrihet och makt åt den enskilde

-Unik och okränkbar

Varje människa är unik och har ett okränkbart värde. För Kristdemokraterna är detta centralt, men det är också av yttersta vikt att vi bygger vår välfärd på den insikten. Det är avgörande att välfärden präglas av kvalitet och professionalism. Men lika viktigt är att den bygger på hur medborgarna själva vill ha sin välfärd, vilka val de gör och vilka önskemål de har. Människors välbefinnande ökar när de har makt att påverka sin egen livssituation. Det gäller alltifrån utbildning och jobb, familjebildning och bostad till vård och omsorg. Som gammal ska det vara ens rätt att själv avgöra var man vill bo och vem som ska hjälpa en när man behöver vård och hemtjänst. Därför är det en självklarhet att individen ska kunna välja det som fungerar bäst för just den, men också ha möjligheten att välja bort när det inte fungerar.

Mångfalden skapar positiva effekter. Den ger möjlighet för människor att välja bort och välja till. När människor har flera goda utförare att välja bland stimuleras vården och omsorgen till att öka kvaliteten.

Det privata näringslivet och det enskilda entreprenörskapet är, och kommer alltid att vara, grunden för svensk välfärd. Ett brett utbud av aktörer inom välfärden leder också till att nya idéer och effektivare arbetsätt utvecklas. I slutändan gynnar detta både civilsamhället och den som använder sig av tjänsten som utförs. Med fler arbetsgivare att välja mellan får vi även en attraktivare arbetsmarknad inom exempelvis vårddyrket.

När valfrihetsreformerna inom välfärdssektorn introducerades innebar det en stor förändring för de anställda i den kvinnodominerade vårdsektorn. Då skapades nya möjligheter för människor till kreativitet och entreprenörskap. Nya karriärvägar öppnades. Det gav positiva effekter på kvinnors löneutveckling, inte minst då antalet arbetsgivare ökat. Reformerna gav även positiva effekter för kvinnligt företagande. Valfrihet i välfärden skapar alltså förutsättningar för ett mer jämställt Sverige.

Att lägga ut fler verksamheter på entreprenad skulle gynna både kommunen och den enskilde. När andra aktörer utmanar den kommunala verksamheten uppstår konkurrens som ökar effektiviteten. Men vi vet också att kommunen kommer kunna vinna mycket både ekonomiskt och kunskapsmässigt.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att LOV¹ även införs inom funktionshinderomsorgen och äldreomsorgen
- Att fler verksamheter inom omsorgen läggs ut på entreprenad
- Att fler verksamheter inom skola och omsorg uppmuntras att ombildas till intraprenader
- Att ersättningsmodeller, kvalitetskrav och tillsyn ska vara lika för alla oberoende av driftsform.

---

¹ Lagen om valfrihet

Familjepolitik för ökad trygghet och frihet

- Trygghet i det lilla ger trygghet i det stora

"Människor utvecklas, mognar och mår bäst i små grupper. I den lilla gemenskap som en familj utgör får familjemedlemmarna möjlighet att ge och möta kärlek, omtanke och förståelse, men också ställas inför krav och ta ansvar. På det sättet anknyter familjen som gemenskap till människans djupaste behov – behovet att bli sedd och inte vara utbytbar."

Kristdemokraterna anser att barns och ungas behov och rättigheter ska vara grunden för hur familjepolitiken och barnomsorgen utformas. Barn behöver tid och de behöver bli sedda. Familjer ser olika ut, men alla har samma betydelsefulla roll. Det är föräldrarna som bär det främsta ansvaret för att avgöra vad som är bäst för just dem – inte staten eller kommunen.

I Umeå ska inga barn utlämnas till en tillvaro av våld, försummelse eller vanvård. När föräldrars omsorg brister måste därför samhällets skyddsnät vara starkt. I Sverige är för drygt 31 000 barn varje år situationen så utsatt att de behöver samhällets vård. De allra flesta blir då placerade i familjehem. När det gäller insatser och stöd för utsatta barn under uppväxten kan det tyckas självklart att det är barnets trygghet – barnets bästa – som ska väga tyngst.

Idag ser vi hur många politiker vill styra hur familjer väljer att utforma sin vardag. Det vill vi motverka. Vi ser också hur det är svårt för många familjer att få vardagen att gå ihop. Stress, tidsbrist och otillräcklighet är något som många känner igen. Politikens uppgift är att skapa förutsättningar för att familjerna ska få möjlighet att utforma livet så att vardagen fungerar.

Föräldrarna är de viktigaste personerna i ett barns liv, men föräldrskapet kan vara tufft och utmanande. Vi vill därför öka stödet till föräldrar genom föräldrautbildningar vilket kan underlätta för familjer och samtidigt möjliggöra att psykisk ohälsa upptäcks tidigt. Vi har motionerat om att införa föräldrautbildningar som kan genomföras i form av hembesök, där t ex barnavårdscentralen och socialtjänsten sammanflätar sin kompetens med föräldrarnas. Föräldrar som är utrikesfödda erbjuds även kunskap om det svenska samhällssystemet. I Rinkeby har denna modell använts sedan 2013 och resultaten har varit mycket goda.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att föräldrar ska kunna ansöka om plats i förskola upp till ett år innan den ska tas i anspråk
- Att familjedaghem får arbeta som egenföretagare om de så önskar
- Att kommunen aktivt marknadsför barnomsorgspengen
- Att Rinkeby-modellen implementeras i områden där behov finns
- Att Familjerådgivningen läggs ut på entreprenad
- Att alla blivande/nyblivna föräldrar ges en familjerådgivningscheck med två gratis besök

Barnomsorg och förskola

"Förskoleverksamheten ska vara flexibel till sin karaktär och möta det enskilda barnets behov. Familjer ska kunna välja mellan olika omsorgsformer. God valfrihet för föräldrarna förutsätter mångfald i utbudet."

Barnomsorg och förskola ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och lärande. En god och stimulerande omsorg möjliggör för föräldrarna att arbeta, studera eller söka jobb, men har också ett pedagogiskt uppdrag där barnen förbereds inför ett livslångt lärande.

Kristdemokraterna vill öka familjers handlingsutrymme, möjliggöra mer tid med barnen, uppvärdera föräldraskapet och möjliggöra olika barnomsorgsformer. Föräldrar ska kunna välja den barnomsorg som passar bäst för deras barn. Därför är det viktigt att kommunen har ett brett utbud av alternativ eftersom det som passar för ett barn kanske inte passar för andra. Politiken ska stödja familjen och föräldrarna, inte styra. Det är välkänt att barngrupperna i förskolan är för stora. Med fler aktörer och alternativ till förskola kan vi minska barngrupperna, samtidigt som familjernas rätt att själva bestämma vad som passar bäst för ens barn värnas. För familjer där det finns barn med särskilda behov är valmöjligheten ännu viktigare. Det finns stora skillnader i vilken form av förskola som fungerar och inte fungerar för barn med neuropsykiatriska diagnoser. Därför är det av yttersta vikt att det finns fler alternativ än endast den kommunala barnomsorgen.

Barnomsorg för nyanlända föräldrar

Väntetiderna för att påbörja undervisning i svenska som nyanländ kan vara lång och kvinnor påbörjar dessutom sin svenskundervisning senare än män. För att hindra att värdefull tid går till spillo vill vi ge tillgång till språkundervisning redan från dag ett. Många kvinnor som är hemma med små barn ges inte möjlighet till att delta i SFI (svenska för invandrare) och här vill vi att kommunen inför "SFI med baby". Detta för att de nyanlända kvinnorna inte ska känna sig isolerade i hemmet samtidigt som de så snabbt som möjligt lär sig språket. Det ger kvinnor möjlighet att öka sin självständighet och en bättre chans att ta sig ut på den svenska arbetsmarknaden efter avslutad föräldraledighet.

Projektet Salam familj som Umeå kommun driver vänder sig till föräldralediga tredjelandsmedborgare med syftet att öka deras kunskaper i svenska och chanserna till framtida sysselsättning. Utbildning ges också om barn och deras utveckling och om att vara förälder i Sverige. Träffarna genomförs i grupp med andra nyanlända föräldrar och att träffa andra i liknande situation som en själv bryter risken för isolering i hemmet. Projektet har varit mycket uppskattat av både deltagare och projektledare, men projekttiden avslutas vid årsskiftet. Vi vill att projektet övergår till ordinarie verksamhet och att finansieringen säkras.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att stor valfrihet och mångfald med flera alternativa utförare ska finnas vid val av barnomsorg och förskola.
- Att kommunalt drivna och enskilda förskolor ska ges samma förutsättningar.
- Att barngruppernas storlek i förskolan ska minska. Vi vill att barn som är tre år

eller yngre inte ska behöva tillhöra grupper som är större än tolv barn.

- Att kommunen ska vara skyldig att erbjuda och informera om pedagogisk omsorg (familjedaghem) i egen regi eller alternativ drift.
- Att behovet av barnomsorg under obekvämt arbetstid ska tillgodoses.
- Att barn i förskola och barnomsorg ska ges möjlighet att ta del av kulturutbudet i kommunen och regionen.
- Att öppen förskola ska finnas med rimlig närhet i alla kommundelar.
- Att personal inom barnomsorg och förskola ska ges fortbildning för att tidigare upptäcka tecken hos barn som far illa och för att ha kunskap om hur man tillämpar anmälningsplikten.
- Att föräldrar ska kunna ansöka om plats i förskola upp till ett år innan den ska tas i anspråk
- Att familjedaghem får arbeta som egenföretagare om de så önskar
- Att kommunen aktivt marknadsför barnomsorgsavgiften
- Att en samverkansplan för att underlätta barns introduktion till föreningsliv tas fram (se formerna för den lokala överenskommelsen i Uppsala)
- Att det ska finnas tillgång till mer flexibel hämtning och lämning på kommunens förskoleverksamheter

Grundskola

- där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter

"Skolan har två huvuduppgifter: dels att stimulera elevernas intellektuella och praktiska kunskapsutveckling och kritiska tänkande, dels att, tillsammans med föräldrarna, fostra eleverna till ansvarsfulla samhällsmedborgare. Under förutsättning att skolorna har denna utgångspunkt, följer läroplanen och lever upp till kvalitetskrav, ska de ges ett stort mått av frihet att själva utforma undervisningen."

Kristdemokraternas vision är en skola där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter; en skola där varje barn och elev får utvecklas efter sin fulla potential, till vidare studier, ett meningsfullt yrkesliv och delaktighet i samhällsgemenskapen. En skola där varje barn finner trygghet, kamratskap och får utlopp för sin kunskapsörst, där varje barn får känna lycka när bokstävernas betydelse faller på plats, där matematiken blir en spännande lek och där sinnena vidgas och världen öppnas upp allteftersom barnet blir äldre.

I den skolan får läraren tid att vara lärare och tid att se varje barn. Samtidigt har lärare möjlighet att utvecklas i sin roll tillsammans med lärarkollegor och skolledning. Allt i samspel med övriga professioner i teamet kring eleven. I vår vision för skolan står kunskap och bildning i fokus.

Vi vill underlätta för fler vuxna i skolan, som exempelvis en klassmorfar eller mormor. Det finns goda exempel på kommuner som har anställt tidigare poliser som säkerhetssamordnare på skolor som en del i värdegrundsarbetet. Resultatet har inneburit en halvering av anmälningar om brott och det är något för Umeå kommun att ta efter. Skolorna ska också erbjuda mer idrott eller fysisk aktivitet för att alla barn ska röra på sig mer.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att det på kommunens hemsida ska finnas öppna jämförelser mellan alla skolor i kommunen.
- Att kommunalt och enskilt drivna skolor ska ges likvärdiga förutsättningar såväl ekonomiskt som verksamhetsmässigt.
- Att lärarnas arbetstid ska ha fokus på mer undervisningstid – det administrativa arbetet ska minska.
- Att det ska finnas resurser för läromedel och digitala verktyg som stöttar alla elevers lärande.
- Att skolorna ska ha kompetens att tidigt kunna upptäcka barn i behov av särskilt stöd och ekonomiska medel för att sätta in de stödresurser som krävs i det enskilda fallet.
- Att lärare och skolpersonal ska ges fortbildning för ökad kunskap kring psykisk ohälsa och självmord.
- Införa en elevhälsogaranti som innebär att varje elev ska kunna komma i kontakt med elevhälsan varje skoldag. Elevhälsan ska finnas tillgänglig online.
- Att lovskola ska erbjudas för barn som har svårt att klara kunskapskraven.

- Att personalen inom skolan ska ges fortbildning för att tidigare upptäcka tecken hos barn som far illa och för att erhålla kunskap om hur man tillämpar anmälningsplikten.
- Att nolltolerans ska gälla mot såväl mobbning som annan kränkande behandling.
- Att skolan ska upprätta ett "ansvarskontrakt" mellan elev, föräldrar och personal med syfte att stödja eleven att nå sina uppsatta mål.
- Att skolan ska söka samarbete med civilsamhället för att få fler vuxna i skolan, exempelvis som rastfaddrar.
- Att kommunen utreder möjligheten att anställa pensionerad polis inom skolan
- Att barn med NPF-problematik ska ha rätt till en lämplig lärmiljö samt en fysisk skolmiljö och pedagogik som gör det möjligt att klara skolgången. Särskilda resursklasser eller undervisningsgrupper ska finnas.
- Att den som medvetet förstör skolmiljön, exempelvis genom klotter, ska medverka till att återställa skadan.
- Att kommunala skolor uppmuntras att ombildas till intraprenader
- Att stärka kunskapsnivån om hedersrelaterat våld och förryck genom nödvändiga granskningar, utbildningsinsatser och handlingsplaner

Gymnasieskola

- En skola som möter varje elevs utmaningar

"Skolan har två huvuduppgifter: dels att stimulera elevernas intellektuella och praktiska kunskapsutveckling och kritiska tänkande och dels att, tillsammans med föräldrarna, fostra eleverna till ansvarsfulla samhällsmedborgare."

Kristdemokraterna vill betona vikten av en skola som har höga förväntningar på både elever och personal. En skola som möter varje elevs utmaningar med tro på elevens potential att lyckas efter sin bästa förmåga. En sådan skola sätter mål som både elev och föräldrar kan förstå. Eleven ska på förhand veta vad som krävs av honom eller henne för att nå ett visst betyg. Faktakunskap ska komma först och analys och diskussion därefter. Ett sådant upplägg bli mer naturligt för eleven.

Mycket tyder på att senare decenniers resultatförsämringar i den svenska skolan kan förklaras av att den lärarledda undervisningen har minskat. Många studier har konstaterat att undervisning ledd av skickliga lärare är det bästa sättet för elever att nå målen för undervisningen.

Ett större fokus bör läggas på att gymnasiestudierna kopplas till arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft. Det finns många exempel på att Sverige idag är underförsörjt på kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att det ska finnas resurser för läromedel och digitala verktyg som stöttar alla elevers lärande.
- Införa en elevhälsogaranti som innebär att varje elev ska kunna komma i kontakt med elevhälsan varje skoldag. Elevhälsan ska finnas tillgänglig online.
- Att vid vägledningssamtal hos studie- och yrkesvägledare ska förutsättningarna för framtida jobb vara ett centralt perspektiv.
- Att varje gymnasieskola ska aktivt, och utan dröjsmål, uppmärksamma elever som har hög frånvaro och vidta de åtgärder som krävs för att få tillbaka elever som har omfattande problematisk frånvaro.
- Att gymnasiesärskolan ska verka för att de elever som har intresse och möjlighet ska erbjudas praktik eller lärlingsplatser. Ett nära samarbete ska finnas mellan skolan och det lokala näringslivet.
- Att den som medvetet förstör skolmiljön, exempelvis genom klotter, ska medverka till att återställa skadan.
- Att kommunen ska verka för att alla ungdomar mellan 15–18 år erbjuds ett feriejobb.
- Att kommunen utreder möjlighet till skiftgång för bättre nyttjande av lokaler
- Att elever i gymnasieskolan ska ges möjlighet att läsa högskolekurser.
- Att fler gymnasieelever ska ges möjlighet att läsa kursen entreprenörskap. Därutöver är det viktigt att stimulera till företagande på gymnasienivå till exempel genom UF (Ung Företagsamhet).

Äldreomsorg

- Världighet har ingen åldersgräns

Människovärdet beror inte på ålder eller den äldres egen förmåga. Äldreomsorgen ska präglas av trygghet, världighet och delaktighet. Vår utgångspunkt är att varje person bäst känner sina egna behov och att möjligheten till inflytande och valfrihet därför ska vara stort. Om man flyttar till ett boende för äldre, exempelvis särskilt boende eller trygghetsboende, ska man få behålla sina vanor. Närhet och gemenskap är grundläggande mänskliga behov, något som det offentliga inte fullt ut kan tillfredsställa. Av denna anledning måste äldreomsorgen måna om goda relationer med anhöriga och ett gott samarbete med exempelvis anhöriga, föreningar, samfund och andra ideella krafter.

Kommunen som arbetsgivare

Arbetsgivaren har ett stort ansvar vid rekrytering att försäkra sig om att den anställde har nödvändiga kunskaper och här finns utrymme för förbättringar. Rekryteringsbehoven är stora, men det är ingen lösning att sänka kraven på att kunna det svenska språket när det utgör en så viktig del av omvårdnad och patientsäkerhet. Det ska vara en absolut självklarhet att en arbetsgivare säkerställer att personalen både förstår och gör sig förstådd hos de som de är satta att hjälpa. Därför vill vi att kommunen inför språktester i svenska vid anställning i äldreomsorgen. Det handlar i grunden om respekt för de som behöver hjälp, förutsättningar för en värdig äldreomsorg och det handlar om patientsäkerhet.

Äldrenämnden bör även uppmärksamma och lyfta upp goda exempel från verksamheterna för att göra vårddyrket mer attraktivt. När goda initiativ lyfts fram och uppmärksammas ökar chanserna för att fler ska vilja jobba inom äldreomsorgen och att fler stannar kvar i yrket. Det är oerhört viktigt att kommunen blir bättre på att visa på det fina och den viktiga samhällsfunktionen som just vårddyrket är.

Kristdemokraterna vill även se ett krav på lämplig vård- och demensutbildning med legitimation för de som arbetar ensamma inom vård och hemtjänst. Vidare finns det även behov av att tillåta samarbete mellan externa utförare av vård och hemtjänst – exempelvis utbildning och vikariepooler.

Förutom att se de goda exemplen som finns inom den egna verksamheten bör kommunen ägna sig åt omvärldsbevakning för att tidigt kunna ta del av nya idéer och förbättringar. Kristdemokraterna vill att en utbildningssatsning på schemaläggare genomförs för att skapa bättre arbetsvillkor. Helsingborgs kommun har startat ett projekt med AI robotar för bättre scheman i äldreomsorgen och här bör Umeå ta del av resultaten.

I Finland är vårddyrket betydligt mer attraktivt än vad det är i Sverige och här har Umeå en fördel med att Vasa ligger så nära. Kristdemokraterna vill att samarbetet och erfarenhetsutbytet med Vasa fördjupas än mer när det kommer till äldreomsorg.

Det råder brist på deltidsbrandmän eftersom alltför många finner det svårt att kombinera arbete inom räddningstjänst med ett ordinärt arbete. Här bör kommunen göra mer för att skapa fler kombinationstjänster för att säkerställa bemanning inom räddningstjänst och brandkår. En del av dessa tjänster bör finnas inom äldreomsorgen.

Göra vårddyrket mer attraktivt

Sveriges befolkning förväntas passera 11 miljoner invånare år 2028 och andelen äldre (80+) förväntas öka med 50% (Källa SCB). För Umeås del innebär prognosen att vi behöver rekrytera 2 400 personer till äldreomsorgen 2028. Idag är det alldeles för få unga som väljer att läsa vård och omsorgsprogrammet vilket innebär att andelen utbildad personal i äldreomsorgen har ökat. Umeå kommun var tidigt ute med att erbjuda gymnasieungdomar feriejobb med förhoppningen att fler unga skulle kunna tänka sig att arbeta inom äldreomsorgen. Problemet är att erbjudandet vänder sig till dem som redan påbörjat en gymnasieutbildning varav de flesta inte valt vård och omsorgsprogrammet.

Därför måste vi börja betydligt tidigare med att skapa intresse för vårddyrket. Ett exempel där detta har lyckats är företaget Ung Omsorg som startade 2007. Det är unga människor som åker ut till äldreboenden på helger och skollov och som skapar aktiviteter för de äldre. De ersätter inte ordinarie personal utan är extra resurser. Verksamheten är populär, den ger mer guldkant och omsorg samtidigt som det är ett meningsfullt extraarbete. Det bästa av allt är att dessa jobb skapat ett större intresse för att arbeta inom omsorgen och fler har valt vård och omsorgsprogrammet på gymnasiet. I en enkätundersökning bland tidigare anställda i Ung Omsorg (2018) blev resultatet att ”76 procent av anställda i tidigare kommunprojekt uppger att de fått en mer positiv inställning till äldreomsorgen genom arbetet hos Ung Omsorg.” ”32 procent av tidigare anställda uppger att de arbetar eller studerar inom vård och omsorg eller planerar att göra det inom kort.”

Våld i hemmet

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är ett utbrett samhällsproblem. Eftersom våldet oftast sker bakom hemmets stängda dörrar kan det vara mycket svårt att upptäcka för en utomstående. Det blir också svårare eftersom den som utsätts för våld många gånger inte vågar varken berätta om det som sker eller lämna sin förövare. Därför blir det ytterst viktigt att personal inom vård och omsorg har kunskaper och förmåga att kunna identifiera tecken på våld i nära relation. Det blir än viktigare för den personal som arbetar i andra människors hem – hemtjänsten – där våldet kanske fortgår. För övrig vårdpersonal som kan behöva både utbildning och stöd är de som vårdar den människa som bär på tunga smärtsamma erfarenheter i ett våldsamt förhållande, men som nu flyttat till ett boende. Att våga fråga om våld är jobbigt och det är ofta där det tar stopp. Men om det finns en strategi och rutin blir det lättare att fråga och arbeta framåt därifrån.

Anhörigvårdare

I januari 2021 var totalt 134 personer i Umeå kommun beviljade hemtjänst som utförs som arvoderad anhörigvård. Det är viktigt att ha i åtanke att den som utför anhörigvård tar ansvar för den vård som kommunen annars hade behövt utföra. Att erbjuda ett anhörigstöd är inte bara något som kan ge den som vårdar en guldkant i vardagen, utan det är också kostnadsbesparande för kommunen som inte behöver utföra vården. Eftersom stödet ges till personer som kommunen dokumenterat som anhörigvårdare och personen både måste ansöka om stödet och uppvisa kvitto minskas risken för fusk.

Etiskt råd

I ett yrke där människan är i fokus och där personcentrerad och nära vård är det viktigaste kan frågor och situationer uppstå som man inte får lära sig om i läroböckerna.

Under pandemin uppstod många etiska frågor i samband med besöksförbudet på äldreboenden, om palliativ vård och om vi kan vi kräva av personalen att de måste vaccinera sig? Det kan vara svåra frågor som måste ha tydliga svar. Socialtjänsten i övrigt har många exempel på etiskt komplicerade frågor oavsett om det gäller människors missbruk eller barn i behov av placering. Under 2021 var det flera fall som uppmärksammades både medialt och politiskt. Behovet av att skapa en tydlighet i etiskt komplexa situationer som dessa menar vi att ett etiskt råd kan vara till hjälp. Rådets främsta syfte skulle vara att ge stöd och vägledning till medarbetarna som vänder sig till dem, men även för att medvetengöra och skapa en dialog om de etiska aspekterna i verksamheten. I Ockelbo kommun finns ett gott exempel där man har inrättat ett etiskt råd just för att skapa medvetenhet och dialog. Dessutom har rådet visat sig vara ett gott komplement för rådgivning till kommunens handläggare och socialsekreterare.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att kommunens vård och omsorg ska vara personcentrerad, insatserna ska vara samordnade och utgå från den enskildes behov, situation, förmågor och preferenser.
- Att varje person som fyllt 85 år ska utan biståndsbedömning garanteras plats i anpassat boende, som exempelvis trygghetsboende. Plats på särskilt boende ska fortsatt vara kopplat till ett biståndsbeslut.
- Att den enskilde ska kunna välja äldreboende och ställa sig i kö då plats inte kan erbjudas.
- Att vårdserviceteam ska utvecklas för att avlasta undersköterskor med icke-medicinska uppgifter. Dessa vårdserviceteam ska vara en naturlig del av äldreomsorgen.
- Att kommunen inför språkstest vid anställning av personal inom hemtjänst och äldreomsorg
- Att en pilotverksamhet i samarbete med Ung Omsorg genomförs på förslagsvis tre äldreboenden
- Att en utbildningssatsning på schemaläggare genomförs för att skapa bättre arbetsvillkor.
- Att logopedier anlitas inom omsorgen som en kompetenshöjande resurs för personalen och för att säkerställa att personer med sväljsvårigheter får rätt vård.
- Att kommunen ska ha ett välutvecklat anhörigstöd. Det ska finnas tydlig information kring vilket stöd anhöriga har rätt till.
- Att införa ett individuellt anhörigstöd på max 3000 kr till anhörigvårdare att nyttja för hushållsnära tjänster eller friskvård.
- Att det ska finnas kuratorer tillgängligt i äldreomsorgen för samtalsstöd till boende och anhöriga.
- Att kommunen ska erbjuda träffpunkter för äldre i samverkan med civilsamhället, med en variation av aktiviteter.
- Att alla som fyllt 80 år ska erbjudas hembesök för att få information om det offentliga stöd samt ges möjlighet att framföra önskemål.

- förbättra arbetsvillkoren så att oönskad deltid tas bort och delade turer minskar.
- Att målsättningen ska vara att helgtjänstgöring sker var tredje helg och inte som idag varannan helg för att underlätta familjelivet för anställda.
- Att arbetstidsförkortning för nattpersonal ska innebära färre nätter och inte kortare nätter.
- Att kommunen ska, tillsammans med entreprenörer och investerare, utveckla välfärden exempelvis genom innovationsupphandlingar och fler alternativ inom omsorgen.
- Att ideellt driven och idéburen vård och omsorg ska ges goda förutsättningar att växa fram och driva verksamhet.
- Att kommunens värdighetsgarantier ska vara tydliga och konkreta samt innehålla tydliga redovisningar av vad kommunen förbinder sig till om inte värdighetsgarantin uppfylls. (Kvalitetsdeklarationer)
- Att en hög kvalitet, stor valfrihet och näringsriktig kost ska garanteras inom äldreomsorgen.
- Att den palliativa vården ska i samverkan med regionen utvecklas för att garantera alla en värdig vård i livets slutskede.
- Att mobila enheter ska finnas i samverkan med regionen för att ge vård i hemmet i de fall detta är en bättre lösning än inläggning på sjukhus.
- Att kommunen ska ha en medicinskt ansvarig rehabiliterare (MAR) för att snabbt kunna påbörja rehabilitering efter sjukdom eller skada.
- Att användandet av välfärdsteknologi bör utvecklas i syfte att öka trygghet, aktivitet, delaktighet, integritet och självbestämmande.
- Att arbetet med digitalisering inom äldreomsorgen ska fortsätta. Det ska finnas goda möjligheter för äldre att prova digital teknik och hjälpmedel för att förenkla boende hemma.
- Att förenklad biståndsbedömning ska gälla för personer som fyllt 80 år och som önskar enklare serviceinsatser eller hushållsnära tjänster som städning, inköp med mera.
- Att antalet hemtjänstpersonal per hemtjänstmottagare inte ska vara fler än att den enskilde kan lära känna alla.
- Att hemtjänstpersonal och övrig vård och omsorgspersonal får utbildning om våld i nära relation samt ges verktyg för att kunna tolka signaler på våld och hur de bör agera därefter.
- Att samarbetet med Vasa, Finland, fördjupas i äldreomsorgsfrågor.
- Att den medicinska kompetensen ska stärkas inom äldreomsorgen genom fler sjuksköterskor och ökad läkarmedverkan.
- Inrätta ett etiskt råd dit medarbetare i Umeå kommun kan vända sig för vägledning vid etiskt komplicerade frågor som rör deras yrkesutövning och profession.
- Att Umeå kommun som arbetsgivare tar initiativet till att fler

kombinationsanställningar skapas så att fler kan bli deltidbrandmän.

- Att externa aktörer tillåts bygga äldreboenden på mark som kommunen frigör för nya äldreboenden.
- Att äldreboenden och förskolor byggs intill varandra vid nybyggnation för att olika generationer ska kunna mötas.
- Att externa aktörer tillåts bedriva äldrevård och bygga äldreboenden samt att mark ställs till förfogande för dessa
- Att Umeå kommun ansluter sig till WHO:s nätverk för äldrevänliga kommuner
- Att hemtjänst använder digital teknik och aktuell forskning vid Umeå Universitet för att aktivt upptäcka, stödja och förebygga ensamhetsproblematik bland äldre brukare

Ett tillgängligt samhälle för alla

”Myten om den perfekta människan som ideal och norm riskerar att bli ett hot mot viktiga värden som delaktighet och solidaritet. Politiken måste förankras i en människosyn som både tillmäter människan ett absolut och okränkbart värde och erkänner att alla människor är olika med olika begåvning, intressen och förutsättningar.”

Detta är en utgångspunkt för vår politik när det gäller personer med olika typer av funktionsvariation men även personer som på olika sätt hamnat i ett utanförskap eller en social utsatthet. Gemensamt för oss människor är att vi är sociala varelser med behov av små, naturliga gemenskaper. Därför bör i normalfallet familjen och andra anhöriga ges en central plats i det stöd som ges. Den egna familjen är alltid nödvändig, men ofta inte tillräcklig, för att klara av alla utmaningar. Insatserna ska stödja när det brister och stimulera de positiva krafter som finns hos varje person - det personliga ansvaret ska alltid vara en utgångspunkt.

Risken för diskriminering och negativ särbehandling är något som måste beaktas. Idag finns det tyvärr många som lever i olika typer av utsatthet. Särskilt sårbara är barn i otrygga hem. Många barn lever i förhållanden där båda eller någon förälder har ett riskbruk eller missbruk av alkohol. Alltför många ungdomar har även själva destruktiva dryckes- och drogvanor.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att kommunen ska vara ett föredöme i att anställa fler personer som av olika skäl står långt ifrån arbetsmarknaden.
- Att kommunens tjänster inom LSS, daglig verksamhet och assistans ska prövas enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV) eller Lagen om offentlig upphandling (LOU).
- Att kommunen ska i sin bostadsförsörjningsplan ha en tydlig ambition att säkerställa försörjningen av bostäder för personer med funktionsvariation.
- Att när personer inom LSS erbjuds boende ska stor vikt läggas vid personliga önskemål.
- Att utifrån förmåga och förutsättningar ska praktik, lärlingsplats eller ordinarie arbete kunna prövas som alternativ till daglig verksamhet.
- Att hela reskedjan inom kollektivtrafiken ska tillgänglighetsanpassas.

Sociala insatser

”Medmänsklighet och kärlek är grundläggande värden som inspirerar till solidaritet. Solidaritetsprincipen motiverar oss att ta gemensamt ansvar för alla människor, i synnerhet de utsatta. Den sociala omsorgen ska utgå från människans behov av små, naturliga gemenskaper, främst familjen. Socialpolitiken ska stödja när det brister och stimulera de positiva krafterna i dessa gemenskaper.”

Kristdemokraterna vill att alla människor ska kunna växa upp och leva utan risk att skadas på grund av eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, doping och tobak eller spel om pengar (ANDTS), eller annat missbruk. För Kristdemokraterna är det därför viktigt att stå upp för en solidarisk och restriktiv drogpolitik. Detta ska kombineras med en god missbruks- och beroendevård.

Många personer som lever med missbruksproblematik eller beroendesjukdom känner stor skuld och skam. För att inte stigmatisera någon är det därför viktigt att konstatera att beroende är en sjukdom – inte resultatet av ett bristande karaktärsdrag.

Det hedersrelaterade våldet och förtrycket är sällan lätt att upptäcka. Våldet kan ta sig en mängd olika former - begränsningar i umgänget, begränsade fritidsaktiviteter eller våld för att upprätthålla familjens heder. Det måste sättas stopp för detta i Umeå kommun. Därför måste kunskapsnivån inom hedersrelaterat våld och förtryck stärkas genom att göra fler granskningar, utbildningsinsatser och handlingsplaner. Även kunskapen om förekomsten av antisemitism är begränsad och därför måste samma insatser även ske kopplat till det.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att kommunen ska bedriva ett aktivt arbete för att motverka missbruk och beroendeproblematik vad gäller ANDTS (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel). Särskilt fokus ska läggas på barn och unga.
- Att myndigheter ska samverka utifrån barnets bästa och inte utifrån myndigheternas organisation så att barn och deras föräldrar som är i behov av hjälp ska få stöd i tid.
- Att kommunen ska utveckla arbetet med att upptäcka och förebygga våld i nära relationer liksom hedersrelaterat våld och förtryck.
- Att det ska finnas tillgång till jourer som stöttar kvinnor och män som utsätts för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck.
- Att en strategi ska tas fram för att minska antalet barn som lever i ekonomiskt svaga hushåll.
- Att det sociala arbetet ska ha fokus på att förebygga och hjälpa personer att inte hamna i ett beroende av försörjningsstöd.
- Att bostad först"-modellen ska införas i kommunens arbete mot hemlöshet. Likaså ska en "Tak över huvudet-garanti" införas.
- Att allmännyttan ska tillhandahålla ett tillräckligt antal bostadssociala kontrakt.
- Inrätta ett etiskt råd dit medarbetare i Umeå kommun kan vända sig för vägledning vid etiskt komplicerade frågor som rör deras yrkesutövning och profession.

Trygghet

Familjens roll och det förebyggande arbetet

"Det viktigaste sättet att bekämpa brottslighet är genom förebyggande insatser och det är framför allt vuxnas ansvar gentemot barn och ungdomar. Familjens roll att fostra och leda de unga är av största vikt. Samhället måste vidare ge tydliga signaler om vad som är rätt och vad som är fel. En snabb reaktion på begångna brott och en ökad upptäcktsrisk för förövarna är viktigt."

För att en kommun ska vara attraktiv krävs det att medborgarna upplever den som trygg. Att bygga ett samhälle där människor känner sig trygga handlar om att ta till sig

en mängd olika perspektiv. Alltifrån hur vi skapar naturliga mötesplatser och arbetar med ljussättning till att bekämpa organiserad brottslighet. I grunden handlar det om ett samhälle där medborgarna känner tillit - tillit till varandra och tillit till samhällets institutioner. Här fyller det civila samhället en betydelsefull roll. I föreningsengagemang fostras vi till ansvarstagande, tillit och civilkurage.

Vi kristdemokrater understryker ofta vikten av det förebyggande arbetet när det handlar om brott och kriminalitet. Men för den som redan fastnat i fel banor måste det finnas sätt att bryta sig loss. Vi ser därför mycket positivt på sociala insatsgrupper som är en frivillig insats som bygger på individuell strukturerad samverkan och riktar sig till ungdomar och unga vuxna som behöver stöd för att bryta med ett brottsaktivt livsmönster och en kriminell identitet.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att aktivt uppföljningsarbete ska göras inom socialtjänsten för att uppmärksamma personer som återkommande förekommer i ärenden inom barn- och ungdomsenheten.
- Att stödcentrum för unga brottsoffer ska tillskapas.
- Att avhoppjourer ska utvecklas, dit personer som vill lämna sitt kriminella liv kan vända sig.
- Att kommunen ska erbjuda professionellt brottsofferstöd skilt från socialtjänsten.
- Att bekymringssamtal, orosmöten och liknande bör erbjudas till personer som ingår i kriminella strukturer.
- Att som komplement till fler poliser kan kommunen anställa ordningsvakter med uppgift att öka tryggheten i det offentliga rummet.
- Att arbetet med sociala insatsgrupper ska utvecklas och byggas ut.
- Att samarbetet skola-polis bör utvecklas, till exempel genom att anställa pensionerade poliser som säkerhetssamordnare i skolan.
- Att arbeta för fler trygghetskameror för att både förebygga kriminalitet och lättare kunna säkra bevis när något hänt.
- Att öka kraften i det brottsförebyggande arbetet genom att samverka med civilsamhället
- Att flexibla nattstopp för tryggare busstrafik bör införas.
- Att mötesplatser, såsom lekparker, skapas i centrum för att göra stadskärnan mer levande

Jämställdhet

kristdemokratisk feminism

"Grunden för jämställdhet mellan kvinnor och män är alla människors lika och okränkbara värde. Feminism innebär för oss en ömsesidig respekt och att vi erkänner varandras lika värde. Vi gör egna och självständiga val."

Ett av kommunfullmäktiges långsiktiga mål är att vi ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv. Detta borde vara en självklarhet för alla de som värnar om alla människors lika värde.

Kristdemokraterna går ett steg längre och betonar varje människas unika värde vilket betyder att det inte finns en universal lösning för alla. För oss handlar det inte om symbolpolitik där det blir viktigare hur många minuter kvinnor talar i fullmäktige eller hur många kvinnor eller män som står på scenen under ett kulturevenemang. Vi tror inte heller att det rätta sättet att främja jämställdhet är genom att inrätta ett resurscentrum för genus och jämställdhet eller genom gender budgeting, det vill säga en strategi för att se hur de offentliga resurserna fördelas mellan män och kvinnor. Vi menar i stället att vägen fram ska vara ett genomgående värderingsarbete där människor visar ömsesidig respekt för varandra.

Politikens inflytande över den privata sfären ska vara begränsad och individer och familjer ska avgöra och fatta egna självständiga beslut. Ingen kvinna eller man ska skuldbeläggas för de val hon eller han gör. I de fall den privata sfären har inslag av hedersvåld och våld i nära relationer måste samhället agera. Det krävs då skilda åtgärder för dessa två problem. Hedersrelaterat våld utmärker sig genom sitt kollektiva uttryck. Det sker inte av en enskild man mot en enskild kvinna i en parrelation och det grövsta våldet är i regel välplanerat. Både män och kvinnor kan utsättas för hedersvåld. Det är därför inte rimligt att se det som en del av mäns våld mot kvinnor. Vi vill att utbildningsinsatser genomförs inom skolan och omsorg för att lättare upptäcka tecken på våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.

Kristdemokraterna har vid tidigare översyn av kommunens politiska organisation yrkat på att även roll och funktion för kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott borde ses över. Utskottets uppgifter är bland annat att öka medvetenheten om jämställdhet inom olika politikområden samt att bereda ärenden som ska behandlas i kommunfullmäktige ur ett jämställdhetsperspektiv. Men det är inte helt tydligt hur det avgörs vilka ärenden jämställdhetsutskottet ska hantera och hur man bedömer vilka frågor som kräver beredning från utskottet. Vi står fortfarande fast vid att utskottets roll och funktion bör ses över.

Kristdemokraterna förespråkar inte kvotering vid rekrytering, men inser att problem kan uppstå när arbetsplatser har en mycket ojämn könsfördelning. Detta blir ett större problem vid myndighetsutövning om personer känner sig i förväg dömda och orättvist behandlade just pga sitt kön. Inom socialtjänsten finns verksamheter med en mycket ojämn könsfördelning och där klagomål inkommit med hänvisning till att man inte blir lyssnad till och att kön är det som avgör. Detta skadar förtroendet för kommunen och i längden riskerar det att färre vågar söka hjälp.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att personal inom hemtjänsten får utbildning om hur man ska upptäcka och agera om man upptäcker brott i nära relationer
- Att jämställdhetsutskottets roll och funktion ses över.
- Att verksamheter inom Umeå kommun medvetandegörs om vad en sned könsfördelning inom personalen kan innebära för den målgrupp de vänder sig till.

Umeås landsbygd

-hela kommunen ska leva

Klyftan mellan stad och land växer. Skillnaderna i livsstil, värderingsmönster och materiella intressen mellan storstadsbor och landsbygdsbor skaver allt mer. Detta hänger samman med att skillnaderna i livsvillkor mellan stad och land ökar. De politiska besluten uppfattas ofta som om de är fattade utan insikt i landsbygdens förhållanden.

Att människor som lever under olika betingelser har olika synsätt på samhället är inte konstigt. Däremot blir det ett problem om hänsyn inte tas till de olika livsvillkoren vid fördelning av resurser samt vid lagstiftning och lagtolkning. Politikens innehåll innebär ofta att problem vältras över på landsbygden, som exempelvis förväntas dra det tyngsta lasset i klimatomställningen och i flyktingmottagandet.

Hur välmående en kommun är återspeglas inte bara i ett tjustigt centrum med fantastiska byggnader, parker och kulturinstitutioner. Ytterområdena, landsbygden, är portarna in till kommunen och det är där, samt i stadens mindre attraktiva områden som omsorgen om varje kommuninvånare avspeglar sig. Det är först när Umeå kommun lika gärna kan berätta att skolgången är tryggad för barnen på landet som i staden och att det inte finns några utsatta områden eftersom tid, pengar och omsorg har satsats på rätt saker. När alla invånare i Umeå kommun stolt kan visa upp det kvarter som de kallar "hemma" har politik, civilsamhälle, företag och andra lyckats.

Politiker och förvaltningarna arbetar på kommuninvånarnas uppdrag och därför är det viktigt att det finns möjligheter för medborgarna att, mellan valen, kunna komma med förslag och önskemål om hur deras by eller samhälle kan förbättras. Eftersom det mesta satsas på centrum så är det extra viktigt att finna former så att övriga områden inte glöms bort.

Idag riskerar många företag att behöva läggas ner, helt i onödan, eftersom de förväntas gå i pension inom kort. Detta problem är som allra störst i glesbygden. Därför är det viktigt att valfriheten värnas och att företagandet i kommunen stimuleras. Det ska gå att leva i hela Umeå kommun – inte bara i Umeå tätort.

Idag finns det förväntningar på människor som bor utanför stadskärnan att de ska pendla till och från jobb och andra aktiviteter. För att möjliggöra för liv i hela kommunen ställs höga krav på välfungerande och snabba transporter. För vissa är bilen den enda lösningen som får vardagspusslet att gå ihop. Därför får inte politikens syfte vara att omöjliggöra för människor att äga en bil.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att den kommunala finansieringen av enskilda vägar ska öka.

- Att stöd till samlingslokaler på landsbygden ska säkerställas.
- Att stöd till folkbildningens utveckling på landsbygden ska ges.
- Att det kommunala vetot värnas vid ansökan om etablering av vindkraftsparker.
- Att det lokala inflytandet över strandskyddsbesluten stärks.

Kultur och fritid

”Ett vitalt civilsamhälle är av stor betydelse eftersom engagemang i föreningar, frivilligorganisationer och samfund innebär demokratisk fostran och normöverföring. Det främjar också det personliga ansvarstagandet. Dessutom är det civila samhället en mötesplats där sociala kontakter skapas och utvecklas både inom och mellan generationer.”

Invånarna i Umeå ska inte bara vilja bo här, de ska också vilja leva här. Detta förutsätter att vi ger utrymme för hela människan. Kristdemokraterna vill inte detaljstyra hur dessa behov ska uttryckas och mättas. Vi vill skapa förutsättningar för positiva mellanmännsliga relationer som en grund för demokrati och medmännslighet. Samhället får inte begränsas till eller ätas upp av politisk styrning utan det vi kallar civilsamhället måste få chans och stöd att leva sitt eget liv. Vi får inte ett rikt förenings- och församlingsliv med ständigt nya politiska pekpinnar. Vi måste värna gemenskaperna självständighet, om inte annat för att motverka ensamheten i alla åldrar och stärka de sammanhållande krafterna i samhället.

Ett särskilt fokus på barn framför elitkultur bör känneteckna hur offentliga medel används inom kultursektorn. Barn som läser och deltar i kulturella verksamheter har starkare samhällsengagemang och hamnar inte i lika hög grad i utanförskap. Barns rätt till kultur är lagstadgad.

Kulturstöd ska öppna upp för en mångfald och hög tillgänglighet för alla. Deltagande i kultur är hälsofrämjande och har en rehabiliterande kraft som är viktigt för människors välbefinnande. Det är viktigt att se till att alla även de med särskilda behov eller funktionsnedsättningar får ta del av kulturen som ofta är det som ger en meningsfull fritid och livskvalité.

Religionen spelar en viktig roll för många, inte minst många nya svenskar. Här har trossamfunden en viktig roll att spela genom att i sin verksamhet bidra till större förståelse, kunskap och respekt för olika trosuppfattningar i vårt land. I många kristna församlingar bedrivs språkkaféer där nyanlända får lära sig det svenska språket.

En viktig nyckel för att skapa en bättre fungerande integration är att främja deltagande i föreningslivet. Det viktiga är att på olika sätt uppmuntra ett föreningsdeltagande. Vid sidan av ”fika” är föreningsliv en del av den svenska kulturen som nya svenskar måste bjudas in till.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att kultur- och fritidspolitiken ska kännetecknas av mångfald och tillgänglighet för alla.
- Att civilsamhället, exempelvis idrottsföreningar, studieförbund, scouterna, kyrkor, samfund och andra organisationer, ska ha en betydande roll i att bedriva kultur- och fritidsverksamhet.

- Att det ska vara mer av grundstöd och mindre av detaljstyrning vid bidragsgivning.
- Att organisationer som inte står upp för demokrati och mänskliga rättigheter ska ej kunna erhålla kommunalt stöd.
- Att kommunen ska sammanställa information och aktivt informera om de möjligheter till kultur, fritidsaktiviteter och friluftsliv som finns.
- Att personer med funktionsnedsättning ska ha en självklar tillgång till kultur- och fritidsutbud. Därutöver ska det finnas ett riktat utbud till dessa personer.
- Att musikskolan/kulturskolan ska vara en prioriterad del i kommunens barn- och ungdomsverksamhet med ambitionen att fler barn och unga ska nås av verksamheten.
- Att "meröppet" är ett koncept som biblioteken bör pröva.
- Att kommunala anläggningar såsom idrottshallar och skolor ska vara tillgängliga för föreningslivet. Avgifterna bör differentieras med fokus på unga respektive seniorer.
- Att föreningar även ska erbjudas att själva driva anläggningar där så är möjligt.
- Att platser som uppmuntrar till spontanidrott i kommunen är viktiga och ska säkerställas i all fysisk planering.
- Att kommunen ska införa ett fritidskort till alla barn mellan årskurs 2 och 9, laddat med ett ekonomiskt stöd för deltagaravgifter i föreningslivet respektive kulturskolan.
- Att kultur ska erbjudas på äldreboenden i samverkan med kulturinstitutioner och civilsamhälle.
- Att kommunen och regionen ska i samverkan slå vakt om att bevara och tillgängliggöra det lokala och regionala kulturarvet.

Bostäder och byggande

Ett kristdemokratiskt samhällsbyggande innebär att planera för trygga, ändamålsenliga och vackra miljöer där medborgare själva kan vara aktiva i beslutsprocessen och känner sig delaktiga i skapandet av sina närmiljöer. Att bygga ett sådant samhälle, där människor trivs och känner delaktighet och trygghet, kräver en vision om det goda samhället och ansvarsfull bostadspolitik.

Under pandemiåren när människor tvingats att arbeta hemifrån har boendets betydelse stärkts och efterfrågan på villor ökat. Tillgången till villor är begränsad vilket lett till en kraftig prisökning. Vi vill förenkla och snabba på byggandet och öka tillgången till byggbar mark eftersom det öppnar upp möjlighet för att fler villor byggs.

Kommunfullmäktige har antagit målet att 2000 bostäder/år ska färdigställas, men det är en lång väg kvar att gå för att det ska uppnås. Under 2020 byggdes 412 bostäder och under 2021 var det endast 611 som färdigställdes. Det finns sedan länge ett stort behov av billiga bostäder som efterfrågas av personer utan stora ekonomiska tillgångar. Även dessa önskemål måste tillgodoses i större utsträckning. Vi måste trygga

bostadsförsörjningen för alla, i olika åldrar och med olika sociala och ekonomiska förutsättningar.

Vid planering av nybyggnationer av hyreslägenheter måste exploateringskostnaderna hållas nere för att inte utesluta människor med mindre ekonomiska resurser från att kunna bo där. Ett område där kommunen planerat att bygga är på Ön.

Kristdemokraterna har sedan början av 2000-talet varit mycket angelägna om att ifall Ön ska bebyggas ska det ske med varsamhet, omtanke och respekt mot de som redan bor där. Det som skiljer Kristdemokraternas förslag till detaljplan från den föreslagna planen är färre broar, lägre bygghöjder, lägre exploateringskostnader och fler parkeringsplatser.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att AB Bostaden kontinuerligt ser över sin fastighetsportfölj i syfte att dels kunna öka nyproduktionen av bostäder och dels klara av att hålla en hög underhållstakt i sitt fastighetsbestånd
- Att AB Bostaden ges möjligheten att kunna ombilda hyresrätter till bostadsrätter i de områden där hyresrätten är dominerande i syfte att skapa ökad mångfald av olika upplåtelseformer.
- Att kommunen tar fram en strategi för de kommande 10 åren avseende planläggning av tomtmark för villabebyggelse och flerfamiljshus i syfte att stärka Umeås tillväxt.
- Att exploateringen av Ön och kringliggande anslutningar begränsas för att öka anpassningen till Öns karaktär och ge bättre förutsättningar att nå lägre boendekostnader
- Att Umeå kommun ska upplåta mark för koloniträdgårdar.
- Att kommunstyrelsen och byggnadsnämnden uppdras att öppna upp fler områden för byggnation av bostäder
- Att AB Bostaden avyttrar delar av sitt fastighetsbestånd för att möjliggöra ökad nyproduktion och upprustning av befintligt bestånd

Ekonomi

En hållbar ekonomi kräver hållbara politiker

En hållbar ekonomi på lång sikt, både privat och offentligt, är ett måste för att klara de andra hållbarhetsmålen. En hållbar ekonomi skapar helt enkelt trygghet i det privata livet men också i offentligt finansierade verksamheter. För politiker gäller det också att hitta en hållbar ekonomisk balans mellan det offentliga åtagandet å ena sidan och medborgarnas disponibla hushållskassa å andra sidan. Politiker bör fokusera på att så

effektivt och kostnadsmedvetet som möjligt, till bästa kvalitet, fokusera på det som är ålagda att göra.

I snitt betalar Umeås medborgare en kommunalskatt som ligger cirka två kronor högre än med jämförbara kommuner av Umeås storlek. Ett hållbart samhälle med hållbara politiker måste även ta ansvar för en hållbar ekonomi på kommunal nivå så att det inte dränerar medborgarnas hushållskassa mer än nödvändigt.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att vi 2023 sänker kommunalskatten med 10 öre som ett första steg.
- Att kommunens investeringar över tid klaras med egna medel (inga nya lån).
- Att kommunen fokuserar sin energi och kraft på kärnverksamheten och avslutar åtaganden som inte ingår i denna (exempelvis lägg ned kvinnohistoriskt museum).
- Att en effektivitets-delegation tillsätts i kommunen för att genomlysas alla verksamheter.

Klimat och miljö

Klimatkrisen är vår tids största utmaning. Men klimatomställningen får inte komma på bekostnad av att människor lämnas efter med en tom plånbok och att företag slås ut. Vi ser positivt på att uppmuntra folk som bor i Umeå tätort att i så hög utsträckning som möjligt välja kollektivtrafik, gång eller cykel, men det går inte att se förbi det faktum att för vissa är bilen den enda lösningen för att få vardagspusslet att gå ihop. Vi bor i en glesbefolkad del av landet som i sin tur ligger i norra delen av Europa vilket ställer höga krav på välfungerade och snabba transporter eftersom människor rör sig både in och ut ur kommunen. Syftet kan inte vara att omöjliggöra för människor att äga en bil.

Skogen är en fantastisk förnybar naturresurs. Vi producerar mineraler under goda förhållanden och kan exportera produkter som antingen har ett lägre klimatavtryck eller helt fossilfritt ersätter andra produkter som tagits fram under destruktiva och klimatvidriga förhållanden. Fram till något årtionde sen var effekten av vår goda export större än klimatavtrycket från vår import. Det förhållandet har tyvärr ändrats till följd av regeringens negativa inställning till industrin.

För Kristdemokraterna är det viktigt att maten som kommunen serverar så långt som möjligt är närproducerad eftersom det behåller landsbygden levande och minskar miljöpåverkan. Därför vill vi att "Ko på rot" införs i Umeå kommun. Det innebär att kommunen upphandlar en kalv hos en lokal bonde som beställer slakt och styckning så nära som möjligt av djuret från och med att det växt färdigt. Dessa bitar levereras sedan till köket. Detta är ett sätt för att öka andelen lokala råvaror i den mat som serveras i kommunens verksamhet.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att "ko på rot" införs i Umeå kommun
- Att Umeå kommun ökar inköpen av lokalproducerad mat